

Handläggare
Kajsa Pärke
Telefon: 08-508 21 083**Till**
Älvsjö stadsdelsnämnd
2017-04-27

Program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster

- svar till miljö- och hälsoskyddsnämnden (2016-16202)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på miljö- och hälsoskyddsnämndens remiss.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Anne-Marie Tingeborn
StadsdelsdirektörElisabet Tullgren
Administrativ chef

Sammanfattning

När staden växer behövs ökad kunskap om tillstånd och förändringar i Stockholms natur för att kunna sätta in rätt åtgärder vid lämpliga tidpunkter och på rätta platser. Därför har miljöförvaltningen arbetat fram ett miljöövervakningsprogram för perioden 2017-2021. Det innehåller planering och prioritering av olika undersökningar som behövs för att följa utvecklingen av stadens ekosystem.

Förvaltningen anser att programmet ger intryck av att vara noga utarbetat med väl genomtänkta prioriteringar. Förvaltningen efterlyser ett ökat stöd vid prioritering och utformning av naturmarksvården, kriterier för exploateringskontorets grönkompensation och ökad kommunikation kring stadens ekologiska värden.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har remitterat ”Program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster” till Älvsjö stadsdelsnämnd för yttrande senast 21 april 2017. Nämnden har fått förlängd svarstid till 28 april 2017.

Ärendet

När staden växer behövs ökad kunskap om tillstånd och förändringar i Stockholms natur för att kunna sätta in rätt åtgärder vid lämpliga tidpunkter och på rätta platser. En fortlöpande övervakning av naturmiljön möjliggör hög kvalitet och aktualitet i kunskapsunderlagen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver miljöövervakning på tillståndet i luft, mark, vatten och den biologiska mångfalden samt miljöns inverkan på människors hälsa.

I stadens budget 2017 lyfts miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvar i stadens arbete med biologisk mångfald fram, bland annat anges att *”... miljö- och hälsoskyddsnämnden ska bidra med expertkunskap och strategiska underlag om biologisk mångfald i stadsbyggnadsprocessen. Nämnden ska fortsätta arbetet med att ta fram underlag för hur den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster kan utvecklas och förstärkas i staden.”*

Det står också att nämnden ska *”bistå exploateringsnämnden för att, i linje med riktlinjer för Grönare Stockholm, utveckla och förstärka den biologiska mångfalden”*.

Utifrån detta uppdrag har miljöförvaltningen arbetat fram ett övervakningsprogram för perioden 2017-2021. Det innehåller planering och prioritering av olika undersökningar som behövs för att följa utvecklingen av stadens ekosystem. En bedömning har gjorts av vad som är mest angeläget att följa upp och lämpliga tidsintervall för detta.

Programmet är indelat i fem områden:

1. Landskap
2. Naturtyper/Biotoper
3. Arter/Artgrupper
4. Ekosystemtjänster kopplade till biologisk mångfald
5. Uppföljning av skötsel och åtgärder

Många undersökningar och karteringar av stockholmsnaturen har gjorts de senaste decennierna. Ett antal av miljöförvaltningens kommunomfattande ekologiska kunskapsunderlag används sedan länge i stadsplaneringen, till exempel biotopkarta, habitatnätverk och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). De senaste åren har förvaltningen också satsat på att öka den interna tillgängligheten av dessa databaser och digitala kartor via kartverktyget Miljödataportalen. Flera kunskapsunderlag som beskriver biologisk mångfald kan också användas för att mäta ekosystemtjänster såsom tillgänglighet till naturstränder eller pollination. Resultat av olika ekologiska undersökningar presenteras via webbverktyget Miljöbarometern, som är tillgängligt för alla på www.stockholm.se.

Förslaget till miljöövervakningsprogram avser biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Avsikten är att miljöövervakningen ska vara ett stöd i stadens planeringsarbete och vid skötsel av parker och grönområden. Miljöövervakningen ska inte bara ge kunskaper om miljötillståndet i Stockholm utan även underlätta övriga förvaltningars arbete. Viktiga exempel är stadsdelsförvaltningarnas skötsel av naturområden, och exploateringskontorets arbete med grönytekomensation.

Det befintliga materialet är värdefullt för att ge en ögonblicksbild av miljötillståndet, men Stockholms natur förändras snabbt i takt med stadens utveckling. Kartor och databaser behöver därför kompletteras och uppdateras regelbundet både för att hålla aktualitet som kunskapsunderlag i planering och för att göra det möjligt att se trender och utveckling. För att få en tydlig koppling mellan miljötillstånd och åtgärder bör även ett system byggas upp för att kunna följa vilka naturvårdsåtgärder som görs i staden och effekten av dessa. Miljöförvaltningen har beviljats medel från stadens program för Digital Förnyelse för en förstudie inom detta område, i samarbete med andra berörda kontor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för HR och extern service. Ärendet behandlas i funktionshinderrådet 19 april 2017 och i pensionärsrådet och förvaltningsgruppen 20 april 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar miljöförvaltningens initiativ till ett samordnat miljöövervakningsprogram. Programmet ger intryck av att vara noga utarbetat med väl genomtänkta prioriteringar.

Många olika verksamheter i staden fattar beslut som påverkar stadens fysiska miljö och ekologiska värden. Det är viktigt att resultaten av miljöövervakningen ska vara lättillgängliga för alla förvaltningar inom staden för att kunna fungera som beslutsunderlag.

Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för naturmarksvård på stadens mark. Naturmarksvården syftar dels till att bevara naturvärdena genom att öppna upp kring stora ekar, dels att öka tryggheten genom slyröjning utmed parkvägar. Förvaltningen anser att det skulle vara bra om miljöförvaltningen kan ge ett ökat stöd vid prioritering och utformning av insatserna i all naturmark, inte bara i naturreservaten. Det finns även behov av utbildning i naturmarksvård för biologisk mångfald för både stadsdelsförvaltningarnas beställare och de entreprenörer som staden anlitar.

Förvaltningen är positiv till det digitala stöd för uppföljning av naturmarksvård som förslås utredas. Tanken är att stadsdelarna ska lägga in uppgifter om utförda åtgärder. Det är då viktigt att det digitala stödet utformas på ett användarvänligt sätt och blir lättillgängligt för alla stadsdelsförvaltningar.

Utifrån de resurser som stadsdelsförvaltningen tilldelas för naturmarksvård idag, är det svårt att både bevara och utveckla de ekologiska värdena och skapa trygghet. Förvaltningen bedömer att nyckeltalen för naturmarksvård behöver ses över om uppdraget ska kunna skötas utan att resurser ska tas från övrig parkskötsel.

Miljöövervakningsprogrammet syftar också till att vara ett stöd för exploateringskontorets arbete med grönkompensation. Stadsdelsförvaltningen har tidigare vid flera tillfällen efterlyst riktlinjer för grönkompensation vid exploateringar på park- och naturmark. Idag saknas riktlinjer och det som avgör om några sådana medel utbetalas är främst den totala ekonomin i ett exploateringsprojekt, inte behovet av kompensation till följd av projektet.

En viktig del i bevarandet av stadens ekologiska värden är att kommunicera dem till medborgarna. Förvaltningen skulle gärna se att en kommunikationsplan tas fram tillsammans med programmet. Om stadens ekologiska värden i större utsträckning kommuniceras till skolor, förskolor och övriga medborgare kan man skapa förståelse för, engagemang kring och aktsamhet om de gröna miljöerna. Miljöbarometern som finns på stadens webbplats är utmärkt, men inte så känd. Mycket bra är också miljöförvaltningens nya Facebooksida "Natur i Stockholms stad" som inspirerar till besök i naturen.

Bilaga

- Remiss av program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster.